8. Watson, R. R. (Ed.). Polyphenols in Plants: Isolation, Purification and Extract Preparation. London : Academic Press, 2018. 442 p. eBook ISBN: 9780128137697.
9. Wein R. W. *Eriophorum vaginatum* L. : [англ.]. *Journal of Ecology* : журнал. 1973. Vol. 61, no. 2. P. 601–615. (Biological flora of the British Isles).

DOI https://doi.org/10.30525/978-9934-26-477-1-8

TERRITORY (AQUATORY), POPULATION, AND NATURAL RESOURCE POTENTIAL OF THE ECOSYSTEMS OF THE UKRAINIAN CARPATHIANS AS KEY COMPONENTS OF THE ECOLOGICAL CADASTRE

ТЕРИТОРІЯ (АКВАТОРІЯ), НАСЕЛЕННЯ ТА ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОСИСТЕМ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ ЯК ВАЖЛИВІШІ СКЛАДОВІ ЕКОЛОГІЧНОГО КАДАСТРУ

Rudenko S. V.
Candidate of Geographic Sciences, Doctoral Student at the Department of Zoology and Ecology
Oles Honchar Dnipro National University
Dnipro, Ukraine

Руденко С. В.
кандидат географічних наук, докторант кафедри зоології та екології
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна

Територія, населення та природно-ресурсний потенціал (ПРП) екосистем, безперечно, є основними складовими екологічного кадастру. Це підтверджено у працях М.А. Голубця [1; 2], М.Д. Гродзинського [3; 4], В.М. Петліна [6], П. Клампа [8], Дж.А. Дірінгера [10], Р.Т.Т. Формана [11] та інших науковців. Разом з тим, бракує конкретних комплексних оцінкових робіт за цим напрямом на рівні окремих екорегіонів.

Метою нашого повідомлення є оприлюднення результатів власних оцінкових досліджень території, населення та ПРП екосистем Українських Карпат як біома, провінційної екосистеми загалом, так і їх природних областей (яких сім) і районів (яких тридцять п’ять). Чисельність населення екорегіонів України визначалась за матеріалами офіційної статистики передвоєнного (2012р.) періоду картографічним

методом [7]. Для цього картосхема екорегіонів (фізико-географічних регіонів) [5] накладалась на карту щільності населення України в розрізі адміністративних районів в масштабі 1:750000. Кількість мешканців екорегіонів, межі яких розчленовували той чи інший адміністративний район, оцінювалась методом палетки за картограмами щільності населення адміністративних районів.

Природно-ресурсний потенціал екорегіонів держави проіндексований нами у цінах 2015–2021 рр. [12]. У зв'язку з масовими еміграційними потоками українців, спричинених воєнними лихоліттями, населення як і територія (акваторія), природно-ресурсний потенціал подані в табл.1 у відсоткових показниках, що з одного боку, дозволяє їх порівнювати між собою, а з другого боку, відносні величини у більшій мірі(ніж абсолютні) згладжують вплив нестабільних процесів сьогодення (див. табл. 1).

Таблиця 1

Територія, населення та природно-ресурсний потенціал екосистем Українських Карпат

Природні країни (біоми, за М.Голубцем), краї (провінційні екосистеми), природні області та райони	**Територія (акваторія)**		**Населення, %**	**ПРП, %**
	тис.км^2	**%**		
1	**2**	**3**	**4**	**5**
Українські Карпати	**38,2**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Гірський край (провінція) – Українські Карпати	***38,2***	***100,0***	***100,0***	***100,0***
І. Передкарпатська височинна область	**13,7**	**35,9**	**48,6**	**36,7**
Райони: 1. Мостисько-Яворівський	2,2	5,8	5,0	2,8
2. Добромильсько-Самбірський	1,3	3,4	3,6	3,9
3. Дрогобицько-Меденицький	1,1	2,9	4,0	2,2
4. Стрийсько-Жидачівський	1,3	3,4	3,6	4,7
5. Долинсько-Калуський	1,3	3,4	3,8	4,6
6. Завійсько-Ямницький	1,1	2,9	3,0	3,5
7. Надвірнянсько-Печеніжинський	1,5	3,9	10,4	3,7
8. Обертинсько-Гвіздецький	0,6	1,6	1,4	3,6

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
9. Яблунівсько-Кутський	0,8	2,1	2,0	2,1
10. Вижницько-Сторожинецький	1,3	3,4	3,0	2,5
11. Вашковецько-Глибоцький	1,2	3,1	8,8	3,1
II. Зовнішньо-Карпатська область	**8,2**	**21,5**	**15,0**	**18,2**
Райони: 12. Старосамбірсько-Східницький	1,7	4,5	3,9	3,3
13. Вигодсько-Битківський	0,8	2,1	1,5	3,6
14. Космацько-Виженський	1,0	2,6	2,2	2,9
15. Славсько-Сколівський	1,7	4,5	2,0	5,4
16. Верхньоосвіцько-Верхньобистрицький	2,2	5,7	4,3	1,7
17. Криворівнянсько-Дихтинецький	0,8	2,1	1,1	1,3
III. Вододільно-Верховинська область	**3,7**	**9,7**	**4,4**	**11,4**
Райони: 18. Турківсько-Опорецький	1,1	2,9	1,0	2,3
19. Торунсько-Лопухівський	0,9	2,4	1,5	2,5
20. Ясінянський	0,3	0,8	0,5	0,7
21. Ворохтянсько-Путильський	0,4	1,0	0,3	1,9
22. Ужоцько-Жденівський	0,4	1,0	0,3	1,8
23. Воловецько-Колочавський	0,6	1,6	0,8	2,2
IV. Полонинсько-Чорногірська область	**5,2**	**13,6**	**7,1**	**10,8**
Райони: 24. Стужинсько-Рунський	0,2	0,5	0,7	5,7
25. Боржавсько-Краснянський	1,7	4,5	3,1	1,3
26. Свидовецько-Чорногірський	2,3	6,0	2,8	2,9
27. Гринявсько-Яровицький	1,0	2,6	0,5	0,9
V. Мармароська область	**0,4**	**1,0**	**0,6**	**1,3**
Райони: 28. Рахівсько-Чивчинський	0,4	1,0	0,6	1,3

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
VI. Вулканічно-міжгірно-улоговинна область	**4,4**	**11,5**	**11,8**	**12,2**
Райони: 29. Невицько-Чинадіївський	2,0	5,2	6,2	4,3
30. Туріївсько-Свалявський	0,8	2,1	1,3	2,8
31. Угольсько-Нересницький	0,6	1,6	1,5	0,8
32. Хустсько-Солотвинський	0,7	1,8	2,2	2,8
33. Іршавський	0,3	0,8	0,6	1,5
VII. Закарпатська низовинна область	**2,6**	**6,8**	**12,5**	**9,4**
Райони: 34. Чоп-Мукачівський	2,5	6,5	12,2	9,0
35. Берегівсько-Мужієвський	0,1	0,3	0,3	0,4

Як засвідчують матеріали, подані у табл.1, місткість екосистем обласного рівня Українських Карпат за сумарною часткою території (акваторії), населення і ПРП зростає у такій послідовності (від найменших до найбільших показників): Мармароська область, Вододільно-Верховинська, Закарпатська низовинна, Полонинсько-Чорногірська, Вулканічно-міжгірно-улоговинна, Зовнішньо-Карпатська, Передкарпатська височинна області. Серед первинних екосистем районного рівня за величиною території, населення та природно-ресурсного потенціалу до десятьох найбільших (у порядку спадання) належать: Чоп-Мукачівський природний район, Надвірнянсько-Печеніжинський, Невицько-Чинадіївський, Вашковецько-Глибоцький, Мостисько-Яворівський, Славсько-Сколівський, Долинсько-Калуський, Стрийсько-Жидачівський, Старосамбірсько-Східницький, Свидовецько-Чорногірський природні райони. Найменшими за територією, населенням та ПРП районними екосистемами є (у порядку спадання): Ужоцько-Жденівська, Рахівсько-Чивчинська, Іршавська, Ясінянська, Берегівсько-Мужієвська.

Література:

1. Голубець М. А. Екосистемологія. Львів : Поллі. 2000. 316 с.
2. Голубець М. А., Марискевич О. Г., Крок Б. О., Козловський М. П., Башта А.-Т. В., Гнатів П. С., Гринчак М. М., Шпаківська І. М., Яворницький В. І. Екологічний потенціал наземних екосистем. Львів : Поллі, 2003. 180 с.
3. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір : монографія. У 2-х т. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2005. Т. 1. 431 с.

4. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір : монографія. У 2-х т. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2005. Т. 2. 503 с.

5. Маринич О. М., Пархоменко Г. О., Петренко О. М., Шищенко П. Г. Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *Укр. геогр. журн*. 2003. № 1. С. 16–20.

6. Петлін В. М. Синергетичні залежності в організації природних територіальних систем. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. 2013. 396 с.

7. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2012 року. К. : Державна служба статистики України. 2012. 112 с.

8. Clamp P. The landscape evaluation controversy. Landscape Research. 1981. Vol. 16. P. 13–15.

9. Dearden P. Factors influencing landscape preferences: an empirical investigation. *Landscape Planning*. 1984. Vol. 11. P. 293–306.

10. Dearinger J. A. Measuring preferences for natural landscapes. *Journal of the Urban Planning and Development Division*. 1979. Vol. 105. P. 63–80.

11. Forman R. T. T. Land Mosaics: The ecology of landscapes and regions. Cambridge, UK : Cambridge University Press. 1995.632 p.

12. Rudenko S., Rudenko V. Nature-resource potential of natural regions of Ukraine in present-day figures. *Екологічні науки* : науково-практичний журнал / головний редактор Бондар О. І. К. : Видавничий дім «Гельветика». 2023. Випуск 6(51). С. 84–89.